

Dosarul nr. 2ra-230/21

Prima instanță: Judecătoria Criuleni, sediul Central (jud. V. Suciul)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Pruteanu, I. Țurcan, A. Panov)

ÎNCHEIERE

14 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Cristina Calancea,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Mixtă „MSA Finance” Societate cu Răspundere Limitată” împotriva Nataliei Calancea și Cristinei Calancea cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 13 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Natalia Calancea și a fost modificată hotărârea din 10 februarie 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central,

constată:

La data de 26 noiembrie 2019, ÎM „MSA Finance” SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva Nataliei Calancea și Cristinei Calancea cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că în baza contractului de împrumut nr. 14177 din 21 martie 2018, încheiat cu Natalia Calancea, a acordat ultimei un împrumut în sumă de 15 000 de lei, cu termen final de rambursare 21 septembrie 2019. În baza contractului de fidejusiune nr. 14177-A din 21 martie 2018, Cristina Calancea și-a asumat obligația de rambursare a împrumutului și a altor plăți, în cazul în care debitorul nu va executa corespunzător obligațiile contractuale.

A susținut că Natalia Calancea nu și-a onorat obligațiile contractuale privind rambursarea împrumutului primit și achitarea dobânzii calculate pentru utilizarea lui. Prin urmare, la 03 septembrie 2019 a expediat împrumutului și fidejursorului reclamații, prin care a solicitat achitarea anticipată și integrală a împrumutului și a dobânzilor calculate pentru utilizarea lui. Reclamațiile expediate au fost recepționate de către pârâte, fapt confirmat prin semnăturile pe avizele de recepție, însă nu a primit niciun răspuns.

A indicat că la situația din 23 octombrie 2019, datoria debitorului constituie suma de 14 193,96 de lei, compusă din: capitalul la termen - 0 lei, capitalul restant - 8413,09 lei, dobânda neachitată pentru utilizarea împrumutului – 750 de lei și penalitatea - 5030,87 de lei.

Reclamanta a notat că, deoarece din momentul eliberării împrumutului Natalia Calancea a achitat sumele cu întâzieri suficiente, sumele restante cu încălcarea termenelor stabilite, acestea au fost distribuite conform alin. 4 al art. 586 din Codul civil, care prevede, că cu sumele plătite de debitor, în cazul în care sunt insuficiente pentru acoperirea integrală a datoriei scadente, se acoperă în primul rând cheltuielile de judecată, pe urmă dobânzile și alte obligații de plată și la urmă obligația principală, ce se reflectă în calculul datoriei, anexat la dosar.

A menționat că în cazul dat, la achitarea sumelor restante cu întâziere, în primul rând a fost acoperită dobânda contractuală, negociată între părți, iar restul sumelor au fost distribuite pentru achitarea creditului de bază restant. Debitorul a folosit sursele financiare ale reclamantei un timp îndelungat, eschivându-se cu rea credință de la restituirea lor.

A precizat că, rata stabilită de 7 % lunar este rata pentru prima lună, însă în cazul în care debitorul achită datoria pentru fiecare lună următoare, rata dobânzii se micșorează, ceea ce se vede și din graficul de achitare stabilit în contractul de împrumut nr. 14177 din 21 martie 2018, deoarece cu fiecare plată făcută dobânda pentru luna următoare devine mai mică. Împrumutul a fost eliberat transparent, fără comisioane și plăți ascunse.

ÎM „MSA Finance” SRL a declarat că în pct. 2.19 din contract, părțile au stabilit plata unei penalități în mărime de 0,5 % din suma datorată pentru fiecare zi de întâziere a plății, aplicată la suma datorată pentru întreaga perioadă de întâziere.

A afirmat că penalitatea a fost micșorată conform art. 272 din Codul civil până la 2800 de lei, pentru 180 de zile.

Reclamanta a solicitat încasarea, în mod solidar, de la Natalia Calancea și Cristina Calancea a datoriei în sumă de 11 963,09 lei, a cheltuielilor privind achitarea taxei de stat și cheltuielilor pentru asistență juridică în mărime de 1000 de lei.

Prin hotărârea din 10 februarie 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central, acțiunea a fost admisă integral și s-a încasat, în mod solidar, de la Natalia Calancea și Cristina Calancea în beneficiul ÎM „MSA Finance” SRL datoria contractuală în sumă de 11 963,09 lei, cheltuielile judiciare legate de plata taxei de stat în sumă de 358,89 de lei și de asistență juridică în sumă de 1000 de lei, în total 13 321,98 de lei.

La data de 03 martie 2020 Natalia Calancea a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii din 10 februarie 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă.

Prin decizia din 13 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Natalia Calancea și a fost modificată hotărârea din 10 februarie 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central în partea încasării sumei restante, micșorând mărimea datoriei conform contractului de împrumut nr. 14177 din 21 martie 2018, de la 11 963,09 lei până la suma de 9129,38 de lei, respectiv micșorând și taxa de stat de

la 358,89 de lei până la 273,79 de lei.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că potrivit pct. 1.5. din contractul de împrumut, rata dobânzii aferentă împrumutului a fost stabilită în cuantum de 7% lunar, ceea ce constituie 84 % anual. La situația din 21 martie 2018 (data încheierii contractului de împrumut), rata de bază a BNM, aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt, a constituit 9 %.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel a considerat că dobânda de 7 % lunar stabilită în contractul de împrumut, nu este într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei, motiv din care a respins capătul de cerere cu privire la încasarea dobânzii contractuale, deoarece nu corespunde prevederilor art. 869 și 585 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), precum și având în vedere faptul că Natalia Calancea a achitat dobânda în sumă de 17 715 lei, ceea ce acoperă suma dobânzii calculate în baza ratei de bază a BNM.

De asemenea, Curtea de Apel Chișinău a conchis că prevederile contractuale, ce stabilesc penalitatea de întârziere în cuantum de 0,5 % din suma restantă pentru fiecare zi de întârziere, sunt abuzive și pe cale de consecință, lovite de nulitate absolută. Or, cuantumul penalității stabilit prin contractul de împrumut este unul exagerat. Astfel, clauzele respective impun consumatorului obligația să plătească drept compensație pentru întârziere o sumă disproporționată, fiind în contradicție cu normele imperative ale legii și principiul echității. Din aceste considerente, instanța de apel a constatat nulitatea și a acestei clauze contractuale în sumă de 5030,87 lei.

La data de 18 decembrie 2020 Cristina Calancea a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 13 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 10 februarie 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului s-a invocat că, deși instanța de apel a constatat că dobânda contractuală nu este într-o relație rezonabilă cu rata de bază a BNM și a respins pretenția privind încasarea dobânzii, nu a aplicat art. 217 alin. (1) și 220 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019). Astfel, instanța de apel urma să constate din oficiu nulitatea pct. 1.5 din contractul de împrumut, ce prevede obligația de plată a dobânzii, în condițiile în care a constatat că aceasta contravine prevederilor legale imperative.

A menționat că instanța de apel, respingând pretențiile cu privire la încasarea dobânzii și penalității, urma să aplice art. 219 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019) și să considere plățile efectuate în contul stingerii dobânzii și penalității ca plăți efectuate în contul restituirii împrumutului. Prin urmare, dat fiind faptul că Natalia Calancea a achitat deja suma de 17 715 lei, care acoperă împrumutul acordat, acțiunea urma să fie respinsă.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 13 octombrie 2020.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa Cristinei Calancea la 19 noiembrie 2020 (f.d. 184), lipsind date cu privire la recepționarea acesteia. În cererea de recurs, Cristina Calancea a indicat că a recepționat decizia la 30 noiembrie 2020.

Astfel, recursul, declarat la data de 18 decembrie 2020, este în termen.

La 12 ianuarie 2021, copia recursului a fost expediată în adresa ÎM „MSA Finance” SRL și a Nataliei Calancea, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 194).

La 04 februarie 2020, ÎM „MSA Finance” SRL a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel, pe care o consideră întemeiată.

Examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Cristina Calancea, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 429 alin. (5) din Codul de procedură civilă, nu pot fi atacate cu recurs hotărârile în a căror privință persoanele indicate la art. 430 nu au folosit calea apelului prevăzută de lege. Persoana care nu a folosit apelul poate ataca cu recurs decizia instanței de apel prin care i s-a înrăutățit situația, în partea care se referă la înrăutățirea situației.

Conform art. 430 din Codul de procedură civilă, sunt în drept să declare recurs părțile și alți participanți la proces; martorul, expertul, specialistul, interpretul și reprezentantul, cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată ce li se cuvine.

În conformitate cu art. 433 lit. c) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare.

Materialele cauzei atestă că hotărârea primei instanțe, prin care a fost admisă integral acțiunea, a fost contestată cu apel doar de către Natalia Calancea (f.d. 69).

Prin decizia din 13 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Natalia Calancea și a fost modificată hotărârea din 10 februarie 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central în partea încasării sumei restante, fiind micșorată mărimea datoriei conform contractului de împrumut nr. 14177 din 21 martie 2018, de la 11 963,09 lei până la suma de 9129,38 de lei, respectiv micșorând și taxa de stat de la 358,89 de lei până la 273,79 de lei.

La data de 18 decembrie 2020 Cristina Calancea a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 13 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 10 februarie 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral (f.d. 188-189).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că, Cristina Calancea nu și-a exercitat dreptul de apel în privința hotărârii din 10 februarie 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central, iar, prin decizia instanței de apel din 13 octombrie 2020, contestată cu recurs, nu i-a fost înrăutățită situația, din contra, suma încasată de prima instanță a fost micșorată.

În circumstanțele enunțate și în contextul nomelor de drept citate, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că, Cristina Calancea nu-și poate exercita dreptul legal de a ataca în ordine de recurs decizia din 13 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, or, anterior aceasta nu a folosit calea de atac în ordine de apel a hotărârii din 10 februarie 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central, modificată prin decizia recurată.

Prin urmare, Cristina Calancea, în mod deliberativ, refuzând să-și valorifice dreptul de atac cu apel a hotărârii primei instanțe, a pierdut în consecință dreptul de a ataca cu recurs decizia din 13 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

În susținerea opiniei enunțate, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție invocă și decizia Curții Europene a Drepturilor Omului speța *Manuel da Silva Reis contra Portugaliei* din 11 ianuarie 2005, prin care un capăt de plângere a fost declarat inadmisibil ca urmare a neepuizării căilor interne de atac, și anume neexercitarea de către reclamânți din culpa lor a căii de atac apelul.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Cristina Calancea, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (1) și (2), 433 lit. c), 440 și 270 din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Cristina Calancea se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic